

VAKTSINEERIMISE JA SÕELUURINGU
ROLLIST EMAKAKAELAVÄHI ENNETAMISEL
NING VARASEL AVASTAMISEL –
HETKESEIS JA ARENGUPERSPEKTIIV

Terje Raud

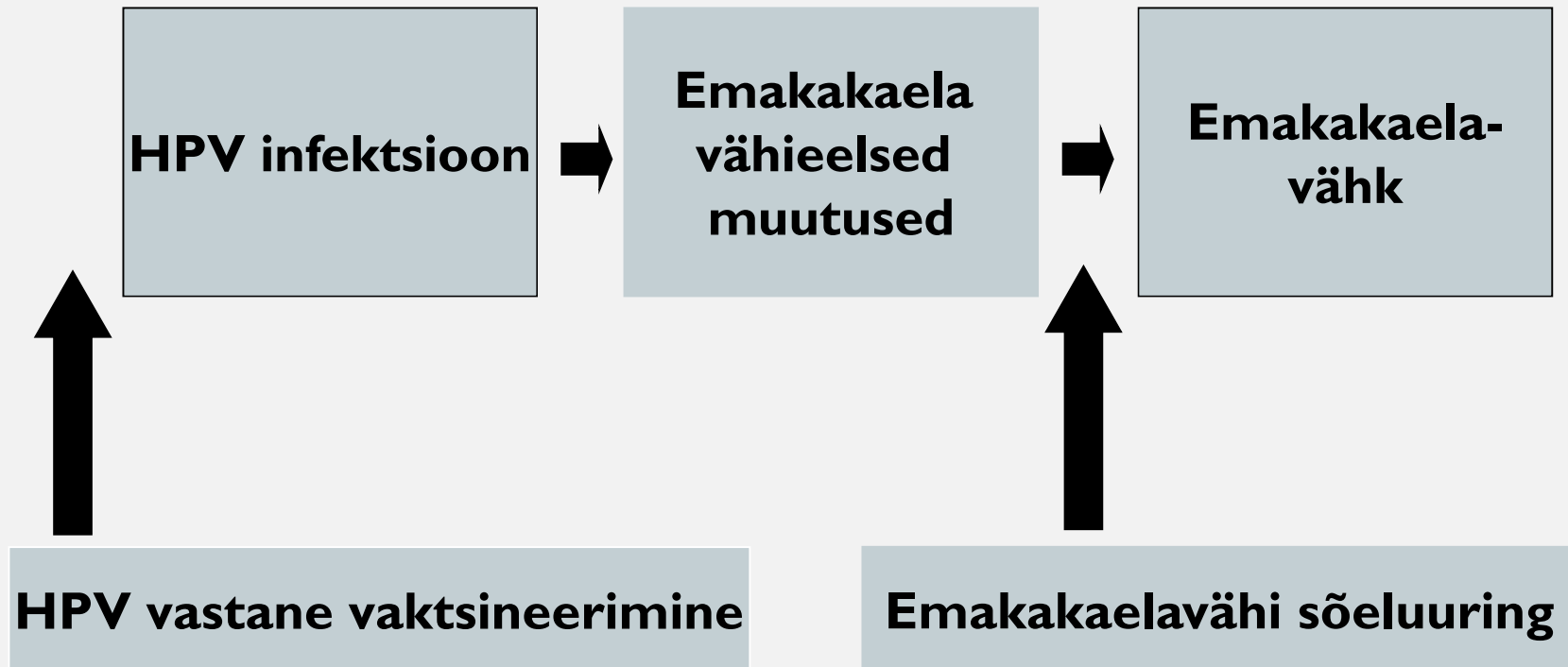
TÜ Kliinikumi naistekliinik

naistearst

Eesti Vähiliidu 25. aastapäeva konverents,

Tallinn, 2017

EMAKAKAELAVÄHI ENNETAMISE VÕIMALUSED

MIS ON EMAKAKAELAVÄHI SÕELUURING?

- Sõeluuringud on mõeldud eelkõige tervete, ilma kaebuste ja sümptomiteta naiste uurimiseks
- Ei näita haiguse olemasolu
- Võimalus jaotada sõeluuringus osalenud ♀ 2 gruppi:
 - kellel on suurem risk haiguse tekkeks (positiivne sõeluuringu test)
 - kellel ei ole suurenenud riski haiguse tekkeks (negatiivne sõeluuringu test)
- Eesmärk on avastada pahaloomuline kasvaja staadiumis, mil haigus on veel ravitav (langus nii haigestumuses kui suremuses)

EMAKAKAELAVÄHI SÕELUURING EESTIS

- Emakaelavähi sõeluuringu pilootprojekt 2003 aastast (Eesti Vähiliit ja HK).
- Alates 2006 aastast ♀ isiklikud kutsed sõeluuringus osalemiseks (5 aastase vahega, osa ♀ väljaarvatud).
- 2006 perearstide kaasamine nõustamisse (kutsutute nimekiri) ja korduskutsed.
- 2007 aastast emakakaela sõeluuring osa Eesti riiklikust vähiennetuse strateegiast (TAI ja HK) ja täidetud Euroopa Liidu sõeluuringu nõuded (Population-based, nationwide).
- 2007 ja 2013 sõeluuringus osalevate tsütol. laborite kvaliteedi kontroll (Pap-testide reskriinimine).
- 2009 kutsete saatmine rahvastikuregistris olevatele aadressidele.
- 2017 – sihtgrupp 30-59 a. ♀; kutse saadetakse 5 aastase vahega (juhul, kui neil eelneva viie aasta jooksul ei ole diagnoositud emakakaelavähki). Sõeluuringu testiks Pap-test. Sõeluuringus osaleb 21 terviseasutust ja 8 laborit.

EMAKAKAELAVÄHI SÕELUURING EESTIS

- 2015 loodi TAI juurde vähi sõeluuringute register

Register kogub rinna-, emakakaela- ja jämesoolevähi sõeluuringu programmide käigus saadud andmeid

- ✓ uuringutes osalemise,
- ✓ tehtud uuringute ja lisauuringute tulemuste,
- ✓ avastatud muutuste korral teostatud ravi kohta.

Sõeluuringu programmi efektiivsuse tagab sihtgrupi osalus üle 70%.

Eestis ei toimi sõeluuring veel mahus, mis aitaks vähendada haigestumist emakakaelavähki.

2016	Kutse saadetud	Uuringul käinud	Osalus %
Registri andmed	44 872	10 179	22,7 %
HK ja registri andmed	44 872	18 486	41,2 %

HPV VASTANE VAKTSINEERIMINE

2 valentne - Cervarix (2007) HPV 16, 18

4 valentne - Silgard (2006) HPV 16, 18, 6, 11

9 valentne - Gardasil 9 (2015) HPV 16, 18, 6, 11, 31, 33, 45, 52, 58

	Cervarix	Silgard	Gardasil 9
2 doosi	9 – 14 aastased (kaasa arvatud) 0 ja 6 kuul	9 – 13 aastased (kaasa arvatud) 0 ja 6 kuud	9 – 14 aastased (kaasa arvatud) 0 ja 6 kuud
3 doosi	Alates 15 aasta vanusest 0, 1 ja 6 kuud	Alates 14 aasta vanusest 0, 2 ja 6 kuud	Alates 15 aasta vanusest 0, 2 ja 6 kuud

HPV VASTANE VAKTSINEERIMINE

- 01.01.2018 HPV vastane vaktsiin Eestis immuniseerimiskavas
- Soovitan vaktsineerida
 - vaktsiini efektiivsus
 - vaktsiini ohutus

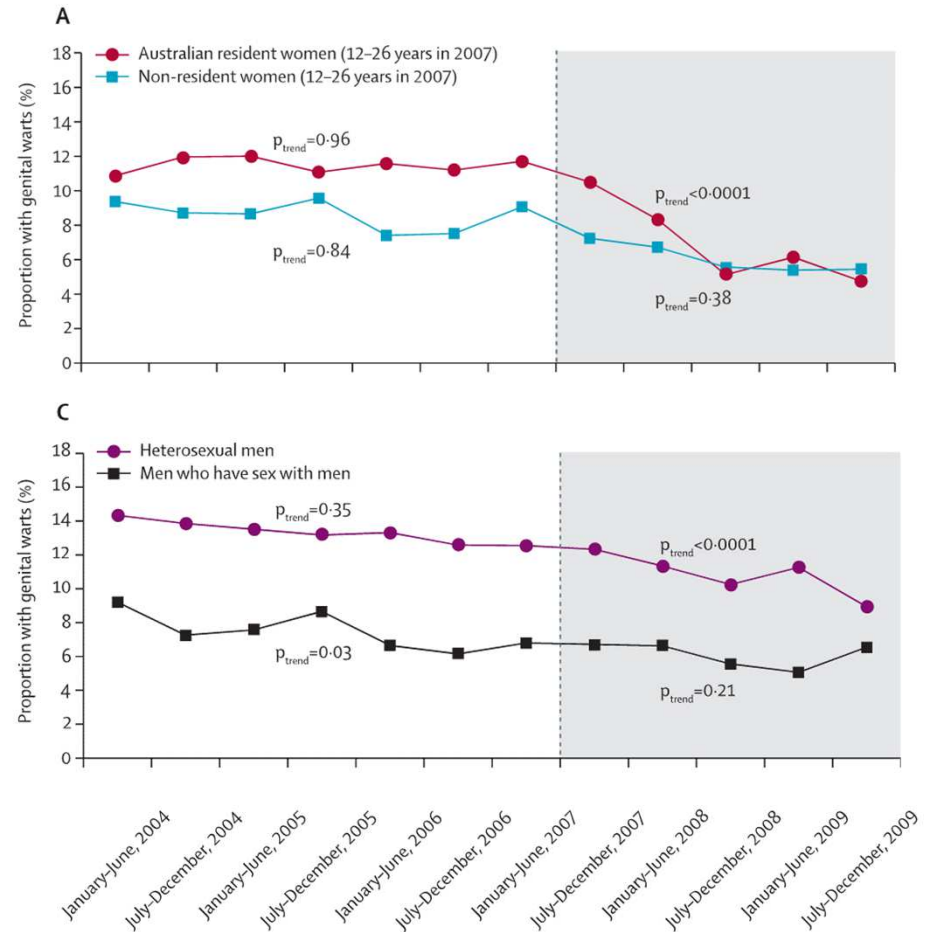
HPV VASTANE VAKTSINEERIMINE AUSTRALIAS

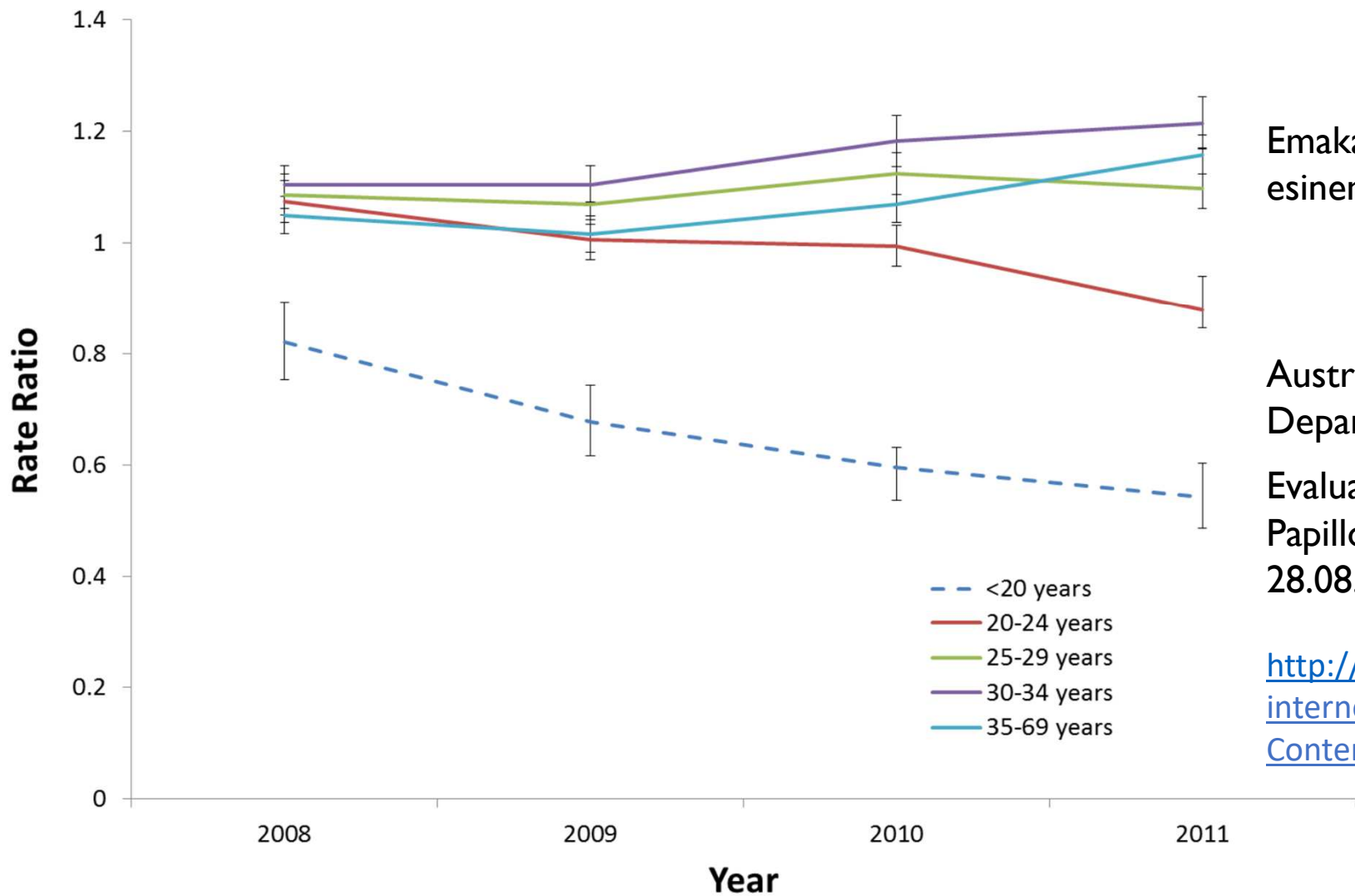
Austraalia HPV vaksineerimise programm
(juuli 2007)

2007, 2008 esmane vaksineerimis grupp (12-13
aastased tütarlapsed) 75-80% saanud 3 doosi

“Catch-up” programmis (14-26 aastased
tütarlapsed /naised) ~65% saanud 3 doosi

Genitaalkondüloomide esinemissageduse oluline
langus alla 26 aastaste tütarlaste / naiste hulgas
ja heteroseksuaalsete meeste hulgas

Emakakaela d splaasiate
esinemissageduse langus

Australian Government,
Department of Health.

Evaluation of the National Human
Papillomavirus Vaccination Program.
28.08.2014

[http://www.immunise.health.gov.au/
internet/immunise/publishing.nsf/
Content/evaluation-of-NHPVP](http://www.immunise.health.gov.au/internet/immunise/publishing.nsf/Content/evaluation-of-NHPVP)

MILLINE ON HPV-VASTASE VAKTSINEERIMISE KULUTÕHUSUS EESTIS?

- Vaktsineerimine annab võidu elukvaliteedis:

12-aastaste tüdrukute HPV-vastane vaktsineerimine hoiaks 10 000 tüdruku kohta nende eluea jooksul ära

87–125 emakakaelavähi juhtu ja

29–32 teisi HPV-st põhjustatud vähijuhte.

- Neljavalentse ja üheksavalentse vaktsiini kasutamisel lisandub kaitsetoime genitaaltüügaste vastu.
- Sõltuvalt kasutatavast vaktsiinist välditakse vaktsineerimisega 10 000 tüdruku kohta nende eluea perspektiivis

33–44 HPV-st põhjustatud vähkide surmajuhtu (enamik emakakaelavähk)

HPV VASTASTE VAKTSIINIDE OHUTUS

Kõik vaktsiinid läbivad ohutusuuringud enne registreerimist (kliinilised uuringud).

Alati jätkub registreerimisjärgne kõrvaltoimete seire (Ravimiametile teatamine).

✓ Hea taluvus, peamiselt lokaalne kõrvaltoime

punetus, valulikkus või turse süstekohal – need kõrvaltoimed ajutised ja näitavad organismi immuunvastust

✓ Rasked kõrvaltoimed

anafülaktiline (allergiline) reaktsioon – eksperthinnangu alusel 3 reaktsiooni iga miljoni HPV vaktsiini doosi kohta

Näiteks: USA-s 7,5 miljoni erinevate vaktsiinide dooside kohta 5 anaf. reaktsiooni → 0.65 juhtu/ 1 miljoni doosi kohta

HPV VASTASTE VAKTSIINIDE OHUTUS

Kahtlustatavate kõrvaltoimete teadete rutiinne seire on tõstatanud küsimusi HPV vaktsiinide võimaliku seose

- kompleksse regionaalse valusündroomiga (CRPS)
- posturaalse ortostaatilise tahhükardia sündroomiga (POTS)

2015 algatas Euroopa Komisjon menetluse ravimiohutuse järelvalve andmete alusel ja palus Euroopa Raviametil antud probleeme hinnata.

Kokkuvõtteks – saadud tõendid ei toeta HPV-vaktsineerimise ning CRPS-i ja/või POTS-i põhjuslikku seost.

WHO - puuduvad soovitusel ravimiteabe muutmiseks või muudatusteks HPV vaktsiinide kasutamisel. HPV vaktsiinide kasulikkus on jätkuvalt suurem kui nende riskid.

HPV VASTANE VAKTSINEERIMINE JA AUTOIMMUUNHAIGUSED

- Autoimmuunhaigused ja HPV infektsioon – tõuseb emakakaela raske astme düsplaasia ja emakakaelavähi esinemissagedus. ¹⁻²
- HPV vastane vaktsineerimine – kas tõuseb esmaste autoimmuunhaiguste esinemissagedus ?

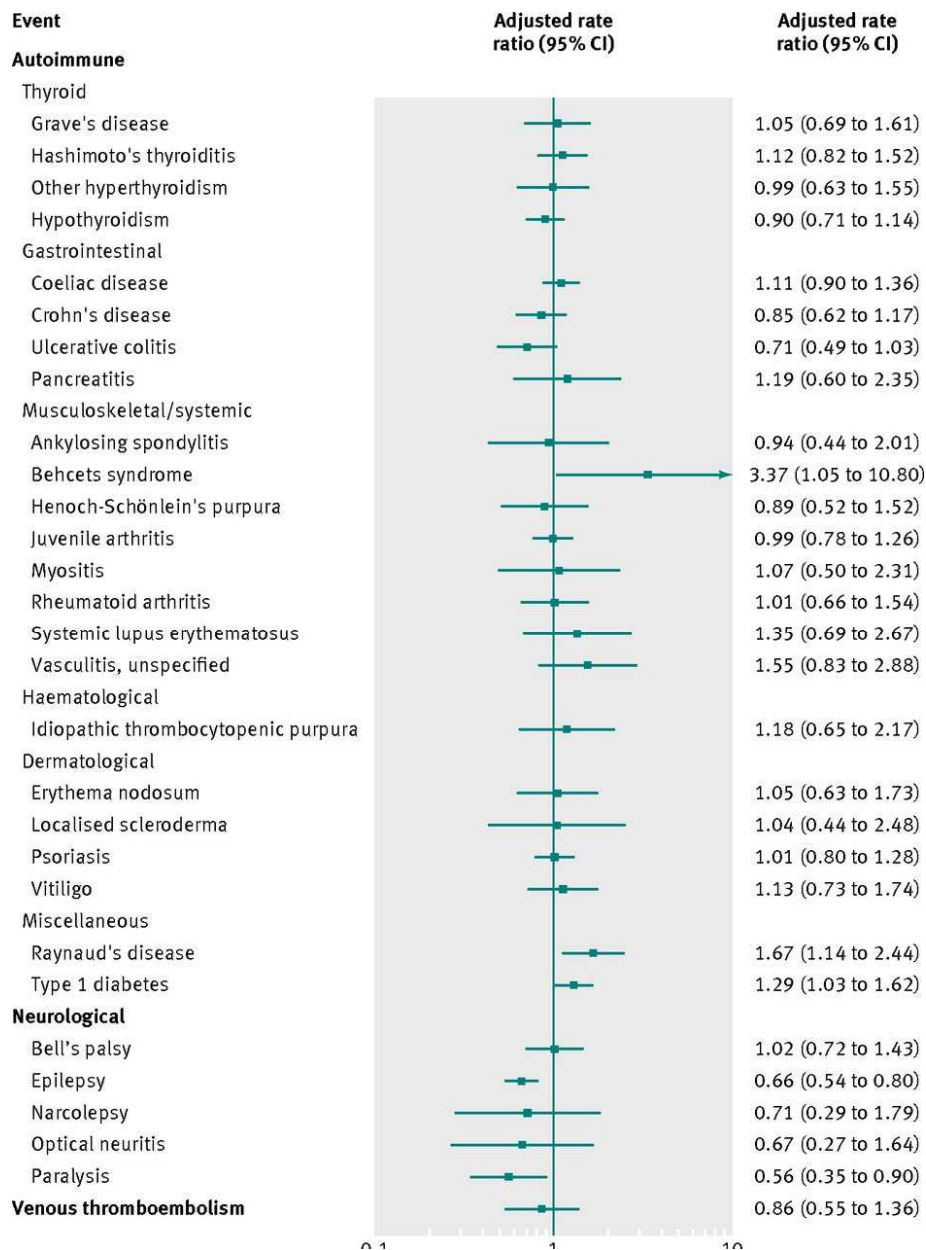
Autoimmune, neurological, and venous thromboembolic adverse events after immunisation of adolescent girls with quadrivalent human papillomavirus vaccine in Denmark and Sweden: cohort study. Arnheim-Dahiström L et al. BMJ 2013

Üks suuremaid uuringuid maailmas.

Võrdlesid vaktsineeritud ja mittevaktsineeritud tüdrukute gruppi.

1 Feldman CH, Kim SC. Should we target patients with autoimmune diseases for human papillomavirus vaccine uptake? Expert Rev Vaccines 2014; 13: 931–4.

2 Kim SC, Glynn RJ, E et al. Risk of high-grade cervical dysplasia and cervical cancer in women with systemic inflammatory diseases: a population-based cohort study. Ann Rheum Dis 2014; 74: 1360–7.

Uuringus osalejaid

997 585 tütarlast vanuses 10 -17 aastat

Nende hulgast 296 826 said kokku 696 420 doosi qHPV vaktsiini doosi

Tulemused

Esmased haigestumisjuhud autoimmuunhaiguste, neuroloogiliste haiguste ja venoosse trombemboolia suhtes (53) kuni 180 päeva peale igat vaktsiini doosi

EMAKAKAELAVÄHI SÕELUURINGU JA HPV VASTASE VAKTSINEERIMISE ARENGUPERSPEKTIIV

- Sõeluuringu sihtgrupis osaluse tõstmine, mittekindlustatud naistele tasuta testimise võimalus
- Sõeluuringu sihtgrupi vanuse ja sõeluuringu intervalli laiendamine
- Sõeluuringu testi muutmine (Pap test – HPV test)
- HPV vastase vaktsineerimise edukas läbiviimine; tõhus kommunikatsioon tervishoiutöötajate, laste ja vanemate vahel
- Poiste lisamine riiklikku sõeluuringu programmi
- Õigeaegselt reageerida vaktsineerimis kõrvaltoimete ja negatiivse tagasiside suhtes.

Täna tähelepanu eest !

terje.raud@kliinikum.ee